

NÄRRINGSLIV

Måndag 5 januari 2009

SVERIGES STÖRSTA AFFÄRSTIDNING

SVENSKA DAGBLADET

Kärvt för blågula företag som stannar i Lettland

JOHANNA PETERSSON sid 10-11

SE TILL ATT HAMNNA I RÄTT FÖRHANDLINGSLÄGE

YLVA YNGVEESON sid 8

Arbetslösa blir snabbt fler 2009

Den höga varseletakten väntas hålla i sig och arbetslösheten ökar snabbt. Läget på arbetsmarknaden blir allt tuffare i år, enligt alla prognoser. "Det finns inte mycket positivt att säga om 2009", konstaterar Hans Tydén, utredare på Arbetsförmedlingen. sid 4-5

FOTO: LARS PEHRSON

SBAB stabilt mitt i krisen

Under kreditkrisen har statliga SBAB börjat ta tillbaka marknadsandelar på bolånemarknaden, som banken tappade under 2007. Det säger vd Eva Cederbalk. sid 6-7

70

procent av svenskarna anser att företagen ganska ofta eller mycket ofta bryter mot konkurrenslagen. Och företagen håller med. sid 23

EU:s fokus din tillit till banken

EU satsar under 2009 hårt på att återstapa förtroendet för finansmarknaden. Återstartad kreditmarknad och stärkt tillsyn är mediet. sid 12

Erik Zetterlund, vd för Oxelösunds hamn, tar SSAB:s jättevarsel med jämnmood. "Men det är svårt att säga hur 2009 blir för oss."

FOTO: PÅR OLSSON

Winskande frakt tynger hamnarna

Sveriges storhamnar pressas av lägre fraktvolymer under 2009 på grund av lågkonjunkturen. Nordens största hamn Göteborg är starkt beroende av den probemyngda västsvenska fordonindustrin.

Hamnen i Oxelösund får 60 procent av frakterna från ståljätten SSAB, vars produktion nu krymper. Och hos Stockholms hamn beräknas ro-ro-trafiken ha minskat med 10-15 procent 2008.

Erik Zetterlund, vd för Oxelösunds hamn, ser en ljuspunkt: oljefakterna. -Vår terminal är fylld med olja. Alla väntar på prisökningar. Men det börjar bli svårt att hitta ledig cisternkapacitet. sid 9

N +8,3
VINX all share

+6,0
Stockholm

+6,1
Dow Jones

+6,7
Nasdaq

+8,2
London

+6,9
Euronext

+1,4
Tokyo

\$ 7,79

€ 10,84

2009 Arbetsmarknaden

- 1 Nytt regelverk på arbetsmarknaden.** Förhandlingarna om ett nytt huvudavtal är i slutskedet. Senast under mars står det klart om LO, PTK och Svenskt Näringsliv kan enas om att ersätta Saltjöbadsavtalet från 1938 med ett nytt avtal.
- 2 Sänka lönerna för att rädda jobben?** Fack- en gör tummer ner, men diskussionen lär fortsätta under året.
- 3 Nya sjukregler.** Den nya rehabiliteringskedjan införts fullt ut från årsskiftet. 76 000 personer har då varit sjukskrivna i 180 dagar och Försäkringskassan ska bedöma i vilka fall det finns skäl för fortsatt sjukpenning. För övriga gäller kravet att söka sig tillbaka till arbetsmarknaden.
- 4 Avgiften till a-kassan sänks med 50 kronor** i månaden från den 1 juli. Regeringen mildrar också inträdeskraven. Men räkna med att fackens kampanj för högre ersättning och lägre avgifter i a-kassan fortsätter.
- 5 Het potatis i regeringens knä.** Fram till den 18 mars pågår remisstiden för Lavalutredningen, som gäller villkoren när utländska företag tillfälligt verkar i Sverige. Facken stormar mot begränsningar i strejkrätten. Efter remisstiden ska regeringen arbeta fram en proposition till riksdagen.
- 6 Ny tvekamp väntar mellan Sveriges Byggindustrier och Byggnads,** som i höstas sa upp sista avtalsåret. Nu gäller det inte lönerna, utan maktfågor. Risk för konflikt.
- 7 Även för 26 300 arkitekter och tekniska konsulter** väntar avtalsförhandlingar, sedan Almega sagt upp tredje avtalsåret. Kravet är sänkta löner för att rädda jobben. Anställda i finans- och försäkringsbranschen väntar också på nya avtal. Dessutom löper tolv avtal för runt 30 000 anställda ut under 2009.
- 8 Uppmarsch mot Avtal 2010,** då nästan alla avtal på arbetsmarknaden omförhandlas. Kravlistor och strategi ska utformas. Svenskt Näringsliv försöker enas om rättning i arbetsgivarleden. LO-förbunden om bland annat kvinnopotternas fortsatta öde.
- 9 Arbetsmiljön utreds.** En statlig utredare grunnar på hur arbetsmiljön kan förbättras med ekonomiska styrmedel. Den danska modellen med glada "smileys" till bra företag är en förebild. Förslag ska lämnas i höst.

Biljättarnas varsel skapar problem i Göteborgs-området.
FOTO: ADAM HISE/SCANPIX

Västra Götaland drabbas värst

Arbetslösheten kommer att stiga i alla län under 2009, mest i de län där industrin har en stark ställning. Förslaget på länsgrupp blir ökningen störst i storstadslänen, som svarar för 57 procent av ökningen.

Av enskilda län ökar arbetslösheten mest i Västra Götaland med 1,4 procentenheter. Nästan lika stora ökningar sker i Jönköpings, Gävleborgs och Västerbottens län. Norrbotten och Dalarna klarar sig bäst.
Källa: Arbetsförmedlingen

När SSAB varslade 1 000 personer i början av december förra året höll de anställda på stälverket i Oxelösund andan. Hela stället är beroende av kommunens största arbetsgivare. Dör järnverket, dör Oxelösund.
FOTO: CLAUDIO BRESCIANI/SCANPIX

Allt fler slås

TUFFA ARBETSTIDER Den höga varseletakten väntas hålla i sig och arbetslösheten kommer att öka. Läget på arbetsmarknaden blir allt tuffare i år, enligt alla prognoser.

CECILIA AXELSSON
cecilia.axelsson@svd.se

Ju fler rapporter, desto kärvarare budskap. Bilden av vad som väntar på arbetsmarknaden har mörknat för varje prognos som lagts fram. Helt klart väntar bistra tider.

–Det finns inte mycket positivt att säga om 2009. Varseletakten kommer att vara fortsatt hög, arbetslösheten kommer att gå upp och sysselsättningen minskar, sammanfattar Hans Tydén, utredare på Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen räknar i sin höstprognos, som bygger på en enkät med 12 000 arbetsgivare, med att sammanlagt 145 000 jobb försvinner fram till 2011.

Arbetslösheten ökar från dagens nivå på dryga 6 procent till 7,6 procent under 2009, för att

SPANNING DEL 3

SVD Näringslivs serie om vad vi kan vänta av 2009.
På onsdag: Teknik/it

året därpå stiga kraftigt till 9 procent.
Och utvecklingen kommer att gå fort, nu när höstens rekordhög varselhal resulterar i uppsägningar.
–Tyvärr lär det bli en snabbt stigande arbetslöshet under första halvåret 2009, säger LO:s chefsekonom Lena Westerlund. Hon liksom övriga bedömare räknar med att merparten av de varslade också förlorar jobbet, till skillnad från läget när konjunkturen är god.
Under perioden 2002–2007 blev 60 procent av de varslade uppsagda inom sex månader och 25 procent blev arbetslösa.
–Nu kommer andelen att snabbt svänga uppåt, säger Hans Tydén på Arbetsförmedlingen.

Ungdomar i riskgruppen

Ungdomar utan godkända betyg från gymnasiet löper stor risk för arbetslöshet också i vanliga fall och får det nu ännu svårare på arbetsmarknaden.

Ur varje årskull är det 20–25 procent som inte fått slutbetyg fyra år ef-

ter att påbörjad utbildning avslutats.

1 oktober 2008 fanns 153 000 inskrivna vid Arbetsförmedlingen med högst förgymnasial utbildning. Det var 22 procent av hela den gruppen i arbetskraften.

Källa: Arbetsförmedlingen

SVD.se/naringsliv

SPANAR FRAMÅT

Läs SVD Näringslivs tidigare spaningar om handel & reklam och oljan på

• SVD.se/
naringsliv

Joakim Tidblom, 17 år, och Andreas Johansson, 20 år, hoppas på en snörik vinter. De söker jobb som takschkottare. "Jag söker vad som helst som är tungt fysiskt arbete", säger Andreas som just blivit av med jobbet som smed. Joakim pluggar på fordonsteknisk linje på gymnasiet och söker extraträck. Nu hoppas de hamma på listan över takschkottare som kallas in vid behov.

FOTO: GUNNAR LUNDMARK

Om allt färre jobb

Statliga Konjunkturinstitutet kom strax före jul med en prognos som i stort överensstämmer med Arbetsförmedlingens: Arbetslösheten hamnar på 7,9 procent i år och 9 procent nästa år. Antalet sysselsatta minskar sammanlagt med 135 000 personer.

Av dem som tvingas lämna arbetsmarknaden kommer också "ett inte obetydligt antal personer" att göra det för gott, tror KI, som skriver ner prognosen över antalet arbetade timmar på ett par års sikt.

Svenskt Näringsliv gör en ännu mer pessimistisk bedömning. De närmaste två åren ökar arbetslösheten till nästan 10 procent. Sysselsättningen faller brant och en kvarts miljon jobb försvinner.

Den stora smällen får ungdomarna ta.

– Jag skulle tro att ungdomarna kommer att stå för hälften av den ökande arbetslösheten, säger Svenskt Näringslivs chefssektion Stefan Fölster.

Det är framför allt inom industrin som neddragningarna skett hittills. Under 2009 blir nedgången bredare och sprids över hela arbetsmarknaden, enligt Arbetsförmedlingen.

– Men exportindustrin drabbas hårdare och mer långvarigt nu än under krisen i början av 1990-talet, säger Stefan Fölster på Svenskt Näringsliv.

Sysselsättningen i industrin har minskat sedan 1960-talet och enligt Arbetsförmedlingen kom-

mer andelen nu att minska från 15 till 12-13 procent av de sysselsatta.

IF Metalls utredningschef Ola Asplund varnar för effekterna om bilindustrins underleverantörer går omkull.

– De jobben kan vara borta för gott. Stora företag inom industrin som tvingas dra ner har ett annat läge. Deras existens är inte hotad och när konjunkturen vänder kan de lätt utöka antalet skift igen, säger han.

I den offentliga sektorn växer osäkerheten om jobben. Kommunerna får höjda kostnader för socialbidrag när arbetslösheten ökar. Samtidigt minskar inflödet av skatteintäkter.

De "tysta varslen" har redan

höriat verkställas, påpekade SKL, Sveriges kommuner och landsting, i en skrivelse till regeringen i december. Det sker genom att tillfälligt anställda inte får kontraktet förlängda.

Skatteunderlagets svaga tillväxt i kombination med att statsbidragen inte räknas upp i takt med inflation och kostnadsökningar kommer att gröpa ur finanserna i kommuner och landsting. Enbart minskningen av skatteintäkterna jämfört med tidigare prognoser motsvarar enligt SKL närmare 10 000 jobb de närmaste två åren.

– Vi traskerar att få se stora neddragningar som kommer att spå på arbetslösheten ytterligare, säger Eva Nordmark, ordförande för fackförbundet SKTF.

Både arbetsgivare och fack i den offentliga sektorn kräver snabba besked från regeringen om höjda statsbidrag. Det ser även Konjunkturinstitutet som nödvändigt.

– Ju fört det kommer desto bättre, säger Konjunkturinstitutets generaldirektör Mats Dillén.

Många räknar också med nya krispaket från regeringen riktade mot den offentliga sektorn. För att hinna påverka kommunernas budgetarbete för 2010 behöver beskedet komma snart.

– Det medel som regeringen förfogar över som ger snabbast effekt är höjda statsbidrag till kommunerna. Det räddar jobb, säger LO:s chefskonom Lena Westerlund.

? Är du rädd för att förlora jobbet?

Laura Duarte Johansson, 48 år,

egen företagare, Stockholm:
– Nej. Jag och min man säljer mat på marknader. Jag tror nog vi ska klara att gå runt.

Berit Sjöberg, 56 år, upphandlare på

Vattenfall, Stockholm:
– Inte som det ser ut nu. Det gäller att hålla sig anställningsbar, ifall det värsta händer.

Christian Törnblom, 36 år,

försäljningschef, Stockholm:
– Nej, inte för jobbet, mer för privatkonomin. Jag är pappaledig, så det gäller att spara.

Patrik Krantz, 42 år, dataspecialist,

Stockholm:
– Inte alls. Skulle jag bli av med jobbet går det alltid att få ett nytt i min bransch.

Även de svenska hamnarna känner av lågkonjunkturen, men mest vad gäller frakt. På bilden Värtahamnen och Frihamnen i Stockholm.

FOTO: BERTIL ERICSON/SCANPIX

Tufft för svenska hamnar

Sveriges hamnar är en spegel av industrin och konjunkturen. Och med minskad produktion ser läget dystert ut även för hamnarna. Men kryssningsfartyg och stora oljелеveranser lyfter i nedgången.

Den svenska konjunkturen och industriproduktionen är avgjorande för läget hos Sveriges hamnar. Och i dag är bilden hos de tre hamnföretag som SVD Näringsliv har kontaktat entydig. Medan passagerarsidan går bra är det tuffare för frakten. Göteborgs hamn lyngs av fordonsindustrins svårigheter, medan Oxelösunds hamn, som till 60 procent är beroende av stålverket SSAB, direkt påverkas av en sjunkande aktivitet i stålproduktionen.

– Göteborgs hamn är ju nordens största hamn och speglar den svenska industrin, så vi har kraftigt märkt av nedgången, säger Cecilia Carlsson, medieförhållare vid hamnen.

Framför allt är det bilfrakterna som minskat rejält under hösten. Sett till hela året räknar Göteborgs hamn med att bilfrakterna minskat med 14 procent, men sett till bara november och december ligger nedgången på runt 30 procent.

Även området som man på fraktspråk kallar ro-ro (roll on, roll off) och främst består av lastbilstrafik på båt till andra länder inom Europa, har gått ned med

Erik Zetterlund
FOTO: PAR OLSSON

cirka 5 procent på årsbasis. Containerfrakterna har däremot, trots dystra siffror från näringslivet de senaste månaderna, stått emot bra och beräknas öka med en procent 2008.

Det man nu hoppas på är att fler företag i världen ska se över sina transportrutiner under en konjunktunedgång, och upptäcka att Göteborg, som idag är den enda svenska hamn med direkttrafik till hamnar i andra världsdelar, kan vara ett alternativ för andra europeiska hamnar.

– Vi hoppas att fler rederier ser över sina transportrutiner och kanske ser ekonomiska fördelar med att ändra rutter från att ha gått till exempelvis Rotterdam, till att ha Göteborg som alternativ i Europa, säger han.

Men ljuset på frakthimlen har under det senaste året varit oljefrakten. I fjol fraktades 10 procent mer olja till

och från Göteborgs hamn än året innan. Samma bild har Erik Zetterlund, vd för Oxelösunds hamn. Han bedömer att oljehandlingen i hamnen i fjol ökade med runt 35 procent, till cirka 2,3 miljoner ton.

– Vår terminal är fylld med olja. Alla väntar på prisökningar. Men det börjar bli svårt att hitta ledig cisternkapacitet.

När SSAB i början av december meddelade att man skulle tvingas varsla 1100 anställda blev det tydligt vilka problem, till stor del sammanhängande med problemen i bilindustrin, som bolaget hade.

Runt 60 procent av hamnens omsättning var kopplad till SSAB och redan har man beslutat att dra ner fem tjänster som är

direkt kopplade till stålverkets frakter.

Men trots detta är Erik Zetterlund inte särskilt negativ. I höstas började till exempel priset på järnskrot, som används av bland annat stålverk, att minska i takt med stålverkens minskade efterfrågan. Men istället exporteras de i större utsträckning, vilket gynnar hamnen.

– Det är svårt att säga hur 2009 blir för oss, säger han.

Stockholms hamnar, dit även Nynäshamn och Kapellskär hör, är ingen obehaglig. Istället är det färjetrafiken och kryssningsfartygen som står för årets och nästa års ljuspunkter. 2008 satte man nytt rekord i kryssningsfartyg och enligt förbokningarna kommer 2009 att bli ännu bättre.

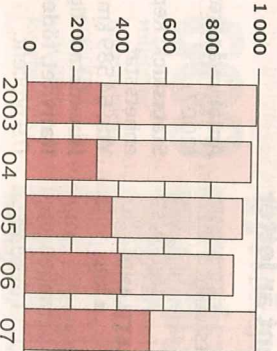
Och färjepassagerarna ökade

Trafiken till Oxelösund stadigt ökande

Fartygstrafik

■ Oxelösunds hamn
■ SSAB stålterminal

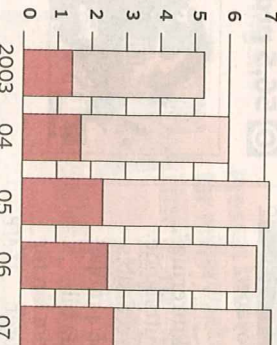
Antal anlöp

Hanterat gods

■ Lastat via kaj
■ Lossat via kaj

Miljoner ton

25-årigt hamnavtal med flera flyktvägar

SVD Näringsliv i december: Den omdömda containerhamnen i Nynäshamn ska byggas. Läs på svd.se/naringsliv

SVD.se

MARIA SUNDÉN JELMINI
08-13 50 06, maria.sunden@svd.se